

ประเภทของภูมิปัญญาด้าน หมอรักษา

ชื่อภูมิปัญญา ก้อบมือก้อบตีนรักษาโรค (ห่อมือห่อเท้ารักษาโรค)

บทนำ/ความสำคัญของภูมิปัญญา

ต้นฮ่อมหรือห่อม เป็นพืชคลุมดินชอบเจริญเติบโตในที่ชุ่มชื้น คนสมัยก่อนนิยมนำมาตำหมักทำเป็นสีย้อมผ้าที่ชาวบ้านเรียกว่า เสื้อหม้อฮ่อม

ต้นครามเป็นพืชพุ่มขนาดเล็ก ใบคล้ายกำปลา ต้นไม่สูงมากนัก แกะจะออกดอกสีเหลืองแกมม่วง แกะจะมีฝักเป็นจำนวนมากแพร่พันธุ์ง่ายและเร็ว

พืชทั้งสองชนิดนี้เป็นสมุนไพรคนสมัยก่อนมักจะนำมาตำและหมักไว้นาน จนออกเป็นสีครามหรือสีดำนำมาย้อมผ้าที่ทอจากฝ้ายพื้นเมืองหรือผ้าดิบ เป็นเครื่องนุ่งห่มคนภาคเหนือตอนบน แต่จังหวัดแพร่นำไปเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัด

ความเป็นมา

คนสมัยก่อนเมื่อยัย เคยเล่าให้ฟังว่า บ้านเราไม่ค่อยมีหมอ มีโรงพยาบาลอยู่ในตัวจังหวัด ชาวบ้านเจ็บป่วยต้องพึ่งทางไสยศาสตร์ หมอผีและสมุนไพรพื้นเมืองรักษาโรค บางชนิดก็ได้ผลดีพอสมควร

ถ้าใครเจ็บไข้ ปวดหัวตัวร้อน เขาจะเอาใบฮ่อมหรือใบครามอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่างรวมกันก็ได้ นำใส่ครกตำให้ละเอียดคือน้ำเปียกเอามาใส่เกลือแกงลงไปนิด ๆ แล้วนำไปตองกล้วย (ใบดิบลงไฟให้เหนียว) เอาตัวยาที่ตำวางลงฝ่ามือและเท้าหรือเอาตัวยาฟอกให้เต็มฝ่ามือฝ่าเท้าแล้วห่อมือห่อเท้า โดยใช้ดอกไม้ไผ่หรือเชือกมัดห่อให้แน่น ทิ้งไว้ 2 - 3 ชั่วโมง มีข้อแม้ว่า ถ้าห่อเท้าซ้ายต้องไปห่อมือขวาสลับกัน เมื่อครบกำหนดก็แกะห่อออกเอาผ้าชุบน้ำอุ่นเช็ดฝ่ามือฝ่าเท้าข้างที่ห่อยา จะเห็นมีรอยจุดสีดำคล้ายปานดำหรือจุดใหญ่ ๆ เป็นจ้ำ ๆ อยู่เต็มฝ่ามือและฝ่าเท้า นั่นละคือตัวที่ทำให้ปวดหัวเป็นไข้มันออกมาгинและตายไป อาการปวดหัวเป็นไข้ก็จะลดลงหายไปในที่สุด หรือจะให้หายขาดก็ทำอย่างเก่ากับมือและเท้าอีกข้างที่ยังไม่ได้ทำอีกทำเหมือนกัน

นี่เป็นภูมิปัญญาของคนเก่าคนแก่ที่ใช้รักษาโรคให้หายได้ ซึ่งคนรุ่นหลัง ๆ นี้ไม่ค่อยได้รู้จัก ไม่ทราบกรรมวิธีในการรักษาโรค พืชทั้งสองชนิดจะมีอยู่ทั่วไป ซึ่งเป็นพืชพื้นเมืองเหนือ ขึ้นง่าย มีอยู่ทั่วไปในบ้านเรา

ประโยชน์ที่ท้องถิ่นได้รับ

เป็นการรักษาโรคปวดหัว เป็นไข้ ต่าง ๆ

แหล่งข้อมูล

นายฉัตรชัย นันทาวาสน์ อายุ 47 ปี

บ้านเลขที่ 604 หมู่ 4 ตำบลกลางเวียง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน

☎ 054 - 781395 📞 09 - 9504488